

ประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน (ASEAN Political-Security Community: APSC)

1. ความเป็นมาของประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน

- ที่ประชุมสุดยอดอาเซียน เมื่อเดือนธันวาคม 2540 (ค.ศ. 1997) ที่กรุงกัวลาลัมเปอร์ ได้รับรองวิสัยทัศน์อาเซียน ค.ศ. 2020 (ASEAN Vision 2020) ซึ่งแสดงเจตนารมณ์ในการก่อตั้งประชาคมอาเซียนภายในปี 2563 (ค.ศ. 2020) ต่อมา ที่ประชุมสุดยอดอาเซียน ครั้งที่ 9 เมื่อปี 2546 (ค.ศ. 2003) ที่บาหลี ได้รับรองปฏิญญาอาเซียนคอนคอร์ดสอง (Bali Concord II) เพื่อจัดตั้งประชาคมอาเซียน (ASEAN Community) ภายในปี 2563 ประกอบด้วย 3 เสาหลัก ได้แก่ ประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน (ASEAN Political-Security Community: APSC) ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community: AEC) และประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (ASEAN Socio-Cultural Community)
- ที่ประชุมสุดยอดอาเซียนครั้งที่ 12 เมื่อปี 2550 (ค.ศ. 2007) ที่ฟิลิปปินส์ เห็นชอบให้เร่งรัดการจัดตั้งประชาคมอาเซียนภายในปี 2558 (ค.ศ. 2015) โดยต่อมา ในที่ประชุมสุดยอดอาเซียนครั้งที่ 13 เมื่อปี 2550 (ค.ศ. 2007) ที่สิงคโปร์ ผู้นำอาเซียนได้ลงนามในกฎบัตรอาเซียน (ASEAN Charter) โดยมีผลบังคับใช้ในวันที่ 15 ธันวาคม 2551 (ค.ศ. 2008)
- ระหว่างที่ไทยดำรงตำแหน่งประธานอาเซียนเมื่อปี 2551-2552 (ค.ศ. 2008-2009) ไทยได้เน้นการวางรากฐานสำหรับการจัดตั้งประชาคมอาเซียน รวมถึงการจัดทำแผนงาน (Blueprint) ระยะปี 2552-2558 (ค.ศ. 2009-2015) ของทั้ง 3 เสา ซึ่งผู้นำอาเซียนได้รับรองในที่ประชุมสุดยอดอาเซียนครั้งที่ 14 เมื่อวันที่ 1 มีนาคม 2552 (ค.ศ. 2009) ที่ชะอำ/หัวหิน

2. พัฒนาการของประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน

- ประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียนให้ความสำคัญกับการส่งเสริมสันติภาพและความมั่นคงในภูมิภาค โดยเน้นการสร้างบรรทัดฐานและค่านิยมร่วมกัน เช่น ธรรมาภิบาล การเคารพกฎหมายและหลักการสำคัญต่าง ๆ เช่น การแก้ไขข้อพิพาทโดยสันติวิธี การสร้างความไว้วางใจและการส่งเสริมความร่วมมือเพื่อต่อสู้กับภัยคุกคามต่าง ๆ ร่วมกัน ซึ่งมีเป้าหมายและลำดับความสำคัญในเรื่องต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องปรากฏอยู่ในเอกสาร **แผนงานประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน ค.ศ. 2025 (ASEAN Political-Security Community Blueprint 2025) หรือ APSC Blueprint 2025**
- APSC Blueprint 2025 แบ่งออกเป็น 5 ด้าน พร้อมแผนการดำเนินงาน (action lines) ทั้งสิ้น 290 เรื่อง แบ่งในแต่ละด้าน ดังนี้
 - (1) การสร้างประชาคมอาเซียนที่ตั่งบนพื้นฐานของกฎข้อบังคับ มุ่งผลประโยชน์ของประชาชน และเน้นประชาชนเป็นศูนย์กลาง (rules-based people-oriented people-centred community) (แผนการดำเนินงาน 73 เรื่อง)
 - (2) การส่งเสริมให้เป็นภูมิภาคที่มีสันติภาพ มั่นคง และมีเสถียรภาพ (peaceful, secure and stable region) (แผนการดำเนินงาน 172 เรื่อง)
 - (3) การส่งเสริมความเป็นแกนกลางของอาเซียนในภูมิภาคที่มีพลวัตและมองไปข้างหน้า (ASEAN centrality in a dynamic and outward-looking region) (แผนการดำเนินงาน 27 เรื่อง)

(4) การสร้างความแข็งแกร่งให้กับโครงสร้างองค์กรและบทบาทของอาเซียน (strengthened ASEAN institutional capacity and presence) (แผนการดำเนินงาน 8 เรื่อง)

(5) การดำเนินงานและการทบทวนปรับปรุง (implementation and review) (แผนการดำเนินงาน 10 เรื่อง)

- เมื่อปี 2563 สำนักเลขาธิการอาเซียนได้จัดทำ Mid-term Review of the APSC Blueprint 2025 เพื่อติดตามความคืบหน้าการปฏิบัติตาม action lines โดย ณ สิ้นปี 2564 มีการปฏิบัติตาม action lines แล้ว 283 รายการ คิดเป็นร้อยละ 98 โดยมี action lines ที่ยังไม่ดำเนินการ 7 รายการ แบ่งเป็น 4 รายการภายใต้การดำเนินงานด้านที่ 1 และอีก 3 รายการภายใต้การดำเนินงานด้านที่ 2

- ที่ประชุมสุดยอดอาเซียน ครั้งที่ 37 เมื่อเดือนพฤศจิกายน 2563 (ค.ศ. 2020) ได้รับรองปฏิญญาฮานอยว่าด้วยวิสัยทัศน์ประชาคมอาเซียนภายหลังปี ค.ศ. 2025 (Ha Noi Declaration on the ASEAN Community's Post-2025 Vision) และต่อมาที่ประชุมสุดยอดอาเซียน ครั้งที่ 38 เมื่อเดือนตุลาคม 2564 ได้รับรองเอกสารขอบเขตอำนาจหน้าที่ของคณะทำงานระดับสูงว่าด้วยการจัดทำวิสัยทัศน์ประชาคมอาเซียนภายหลังปี ค.ศ. 2025 (High-Level Task Force on the ASEAN Community's Post-2025 Vision: HLTF) เพื่อจัดทำวิสัยทัศน์ประชาคมอาเซียนและเอกสารที่เกี่ยวข้อง (attendant documents) ฉบับใหม่ แทนวิสัยทัศน์ประชาคมอาเซียนและแผนงานประชาคมอาเซียน ค.ศ. 2025 ที่จะหมดอายุลงในปี ค.ศ. 2025 โดยมีมาเลเซียซึ่งจะรับหน้าที่ประธานอาเซียนในปี ค.ศ. 2025 เป็นประธานร่วมถาวร (Permanent Shepherd) ร่วมกับประธานอาเซียนในแต่ละปี

- การประชุม HLTF ครั้งแรกจัดขึ้นเมื่อวันที่ 31 มีนาคม – 1 เมษายน 2565 และมีแผนจะจัดการประชุม ครั้งที่ 2 ในช่วงปลายเดือนมิถุนายน 2565 ที่กรุงเทพฯ โดยตั้งเป้าที่จะจัดทำองค์ประกอบหลัก (core element) ของวิสัยทัศน์ฯ ให้แล้วเสร็จภายในปี 2565 ภายใต้การปรึกษาหารือกับผู้นำอาเซียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของอาเซียนที่เกี่ยวข้อง

3. พัฒนาการที่สำคัญในเสาการเมืองและความมั่นคงอาเซียน

3.1 การเสริมสร้างความมั่นคงในรูปแบบปกติ

ในภาพรวมประชาคมการเมืองและความมั่นคงประสบผลสำเร็จในการป้องกันไม่ให้เกิดปัญหาข้อพิพาทที่นำไปสู่การสู้รบในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และสามารถส่งเสริมความร่วมมือและการสร้างความไว้วางใจภายในอาเซียนจนมีผลให้ความมั่นคงในรูปแบบปกติอยู่ในระดับที่สามารถควบคุมได้ โดยมีความคืบหน้าที่สำคัญ อาทิ ในประเด็นทะเลจีนใต้ ซึ่งอาเซียนได้รับรองกรอบการจัดทำประมวลการปฏิบัติในทะเลจีนใต้ (Framework for the Code of Conduct (COC) in the South China Sea) เมื่อปี ค.ศ. 2017 และปัจจุบันอยู่ระหว่างเจรจาจัดทำ COC ทั้งนี้ ไทยพยายามส่งเสริมความร่วมมือผ่านกิจกรรม/โครงการต่าง ๆ เพื่อพัฒนาทะเลจีนใต้เป็นทะเลแห่งสันติภาพ เสถียรภาพ และการพัฒนาที่ยั่งยืน

ในปี 2565 กัมพูชา ในฐานะประธานการประชุมรัฐมนตรีกลาโหมอาเซียน (ASEAN Defence Ministers' Meeting: ADMM) ได้ให้ความสำคัญกับการชูปบทบาทฝ่ายทหารในการป้องกันการแพร่ระบาดของโควิด-19 รวมถึงผลักดันวาระสตรี สันติภาพและความมั่นคง (Women, Peace and Security: WPS) เป็นวาระสำคัญของอาเซียน

3.2 ความมั่นคงในรูปแบบใหม่

การพัฒนาความเชื่อมโยงในอาเซียนได้นำมาซึ่งความท้าทายที่เพิ่มขึ้นเนื่องจากอาเซียนยังไม่มีระบบการบริหารภัยคุกคามดังกล่าวอย่างเต็มรูปแบบในระดับภูมิภาค หากเพียงแต่มีกรอบความร่วมมือหรือความตกลงในรายสาขา ซึ่งรายละเอียดความคืบหน้าในประเด็นต่าง ๆ มีดังนี้

- อาชญากรรมข้ามชาติ ความร่วมมือด้านอาชญากรรมข้ามชาติในอาเซียนมีความคืบหน้ามาก โดยล่าสุด ได้กำหนดให้มีการประชุม ASEAN Ministerial Meeting on Transnational Crime (AMMTC) ทุกปี (จากเดิมทุกสองปี) โดยไทยมีบทบาทที่แข็งขันโดยเฉพาะในกรอบ SOMTC และ AMMTC ซึ่งปัจจุบันไทยเป็น lead shepherd ในเรื่องการต่อต้านยาเสพติดและการลักลอบค้าสัตว์ป่าและค้าไม้ผิดกฎหมาย โดยเมื่อวันที่ 21-22 มีนาคม ค.ศ. 2019 ไทยได้เป็นเจ้าภาพจัดการประชุมรัฐมนตรีอาเซียนสมัยพิเศษด้านการค้าสัตว์ป่าผิดกฎหมาย ที่จังหวัดเชียงใหม่ โดยมีเอกสารผลลัพธ์ที่สำคัญคือ Chiang Mai Statement เพื่อเป็นแนวทางในการส่งเสริมความร่วมมือระหว่างอาเซียนในการป้องกันการค้าสัตว์ป่าในทุกมิติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการลดความต้องการสัตว์ป่าและผลิตภัณฑ์จากสัตว์ป่า ตลอดจนปัญหาอาชญากรรมทางไซเบอร์ที่เกี่ยวกับสัตว์ป่า

- ด้านสิทธิมนุษยชน ที่ประชุมรัฐมนตรีต่างประเทศอาเซียน ครั้งที่ 53 เมื่อวันที่ 9-12 กันยายน ค.ศ. 2020 ได้รับรองแผนการดำเนินงานระยะ 5 ปี (ค.ศ. 2020-2025) ของคณะกรรมการสิทธิระหว่างรัฐบาลอาเซียนว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (ASEAN Intergovernmental Commission on Human Rights: AICHR) เพื่อเป็นแนวทางการดำเนินงานด้านการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนอย่างมีประสิทธิภาพ โดยประเด็นที่ผู้แทนไทยใน AICHR คนปัจจุบัน (ดร. อมรา พงศาพิชญ์) ให้ความสำคัญและผลักดันในเวทีต่าง ๆ ได้แก่ การส่งเสริมสิทธิผู้พิการ ประเด็นธุรกิจกับสิทธิมนุษยชน และการส่งเสริมความตระหนักรู้เรื่องสิทธิมนุษยชน นอกจากนี้ ไทยยังได้ใช้โอกาสการดำรงตำแหน่งประธานอาเซียนเมื่อปี ค.ศ. 2019 ผลักดันการประเมินและปรับปรุงขอบเขตอำนาจหน้าที่ของ AICHR ให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน โดยเฉพาะความเป็นไปได้ของการเพิ่มอำนวยการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน จากเดิมที่เน้นเพียงการส่งเสริมสิทธิมนุษยชนเพียงอย่างเดียว โดยล่าสุดประเทศสมาชิกต่าง ๆ อยู่ระหว่างการแต่งตั้งผู้เชี่ยวชาญในคณะทำงานผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งปัจจุบันมีเพียง 4 ประเทศที่แจ้งชื่อผู้เชี่ยวชาญแล้ว ได้แก่ กัมพูชา อินโดนีเซีย มาเลเซีย และไทย

- ด้านยาเสพติด ไทยมีบทบาทนำด้านการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดในอาเซียน ภายใต้วิสัยทัศน์การเป็นอาเซียนที่ปลอดจากยาเสพติด และแผนปฏิบัติการด้านการต่อต้านยาเสพติดเพื่อประชาคมที่มั่นคงของอาเซียน ค.ศ. 2016 – 2025 โดยเป็นผู้ริเริ่มจัดตั้งศูนย์ความร่วมมืออาเซียนด้านยาเสพติด (ASEAN Narcotics Cooperation Center: ASEAN-NARCO) ในประเทศไทย ซึ่งปัจจุบันอยู่ระหว่างปรับโครงสร้าง เพื่อให้มีการแต่งตั้งคณะทำงานที่ประกอบด้วยส่วนราชการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

- การต่อต้านการค้ามนุษย์ ผู้นำอาเซียนได้ลงนามในอนุสัญญาอาเซียนว่าด้วยการต่อต้านการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะสตรีและเด็ก (ASEAN Convention Against Trafficking in Persons, Especially Women and Children: ACTIP) เมื่อปี ค.ศ. 2015 มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 8 มีนาคม ค.ศ. 2017 โดยให้จัดทำแผนปฏิบัติการอาเซียนเพื่อติดตามผลการดำเนินงานและหารือเกี่ยวกับแนวทางการดำเนินงานในอนาคต และได้มีการจัดทำแผนการดำเนินงานโบโฮลระยะปี ค.ศ. 2017-2020 (Bohol Trafficking in Persons Work Plan 2017-2020) เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการอาเซียนฯ ใน 4 ประเด็น ได้แก่ (1) การป้องกันปัญหาการค้ามนุษย์ (2) การคุ้มครองเหยื่อการค้ามนุษย์ (3) การบังคับใช้กฎหมายและการดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิด และ (4) การส่งเสริมความร่วมมือในระดับภูมิภาคและระดับนานาชาติเพื่อป้องกันปัญหาการค้ามนุษย์ ปัจจุบัน ทุกประเทศสมาชิกอาเซียนได้ให้สัตยาบัน ACTIP แล้ว โดยเมื่อเดือน

มีนาคม 2565 อาเซียนได้จัดการประชุมติดตามผลการดำเนินงานของแผนการดำเนินงานโบโฮลระยะ 4 ปี (2560-2563) และที่ประชุมได้เห็นชอบจัดทำแผนงานต่อต้านการค้ำมนุษย์ฉบับใหม่ด้วย รวมทั้งการจัดตั้งผู้แทนประจำชาติสำหรับอนุสัญญา ACTIP

○ ด้านการก่อการร้าย ความคืบหน้าที่สำคัญในประเด็นการต่อต้านการก่อการร้าย ได้แก่ การรับรองขอบเขตอำนาจหน้าที่ของ ASEAN Our Eyes ในที่ประชุมรัฐมนตรีกลาโหมอาเซียน (ASEAN Defence Ministerial Meeting: ADMM) ครั้งที่ 13 เมื่อปี ค.ศ. 2019 ซึ่งไทยเป็นประธาน เพื่อวางรากฐานไปสู่การแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารระหว่างกันเพื่อป้องกันภัยจากการก่อการร้าย นอกจากนี้ ที่ประชุมเจ้าหน้าที่อาวุโสอาเซียนด้านอาชญากรรมข้ามชาติ (Senior Officials Meeting on Transnational Crime: SOMTC) ยังรับรองแผนปฏิบัติการข้ามสาขา (Cross-sectoral Work Plan) เพื่อดำเนินการตามแผนปฏิบัติการอาเซียนว่าด้วยการป้องกันและการต่อต้านการขยายตัวของกลุ่มเพาะแนวคิดหัวรุนแรงและแนวคิดสุดโต่งที่นิยมความรุนแรง 2562-2568 (ASEAN Plan of Action to Prevent and Counter the Rise of Radicalisation and Violent Extremism (2019-2025) อันเป็นส่วนหนึ่งของการดำเนินการตามอนุสัญญาอาเซียนว่าด้วยการต่อต้านการก่อการร้าย (ASEAN Convention on Counter Terrorism: ACCT)

○ ด้านกฎหมาย ไทยสนับสนุนการผลักดันความร่วมมือด้านกฎหมาย เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของหลักนิติธรรม ระบบและโครงสร้างพื้นฐานทางยุติธรรม โดยเฉพาะผ่านการประชุมอาเซียนว่าด้วยการป้องกันอาชญากรรมและความยุติธรรมทางอาญา (ASEAN Conference on Crime Prevention and Criminal Justice: ACCPCJ) ซึ่งริเริ่มโดยสถาบันเพื่อการยุติธรรมแห่งประเทศไทย (Thailand Institute of Justice: TIJ) ที่ผ่านมาเคยจัดการประชุมแล้ว 2 ครั้ง และมีกำหนดจัดการประชุมครั้งที่ 3 ในเดือนสิงหาคม 2565 ในหัวข้อ “การตอบสนองต่อความท้าทายด้านอาชญากรรมและความยุติธรรมในสถานการณ์พื้นตัวของอาเซียนจากวิกฤตโควิด-19” โดยเน้น 3 ประเด็นหลัก ได้แก่ 1) อาชญากรรมไซเบอร์ 2) การปฏิรูปกระบวนการยุติธรรม และ 3) ความร่วมมือระหว่างประเทศ

4. ประเด็นที่ไทยให้ความสำคัญ

- การบริหารจัดการชายแดน

○ ไทยให้ความสำคัญกับประเด็นการบริหารจัดการชายแดนเพื่อต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติ ซึ่งสอดคล้องกับ APSC Blueprint 2025 โดยไทยได้เสนอเอกสารแนวคิดเพื่อส่งเสริมความร่วมมือด้านการบริหารจัดการชายแดนในอาเซียน (Concept Paper: ASEAN Border Management Cooperation Roadmap) เมื่อปี 2562 ในช่วงที่ไทยดำรงตำแหน่งประธานอาเซียน โดยล่าสุด ได้รับความเห็นชอบจากที่ประชุมรัฐมนตรีอาเซียนด้านอาชญากรรมข้ามชาติ (ASEAN Ministerial Meeting on Transnational Crime: AMMTC) ครั้งที่ 15 เมื่อวันที่ 29 กันยายน 2564 ปัจจุบันไทยอยู่ระหว่างหารือกับ UNODC เพื่อใช้ประโยชน์จากเอกสารแนวคิดดังกล่าวในการผลักดันความร่วมมือที่เป็นรูปธรรม โดยที่ผ่านมา สมช. ได้ร่วมกับ UNODC จัดการประชุมระดับชาติเมื่อเดือนพฤษภาคม 2565 เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องของไทย และ UNODC อยู่ระหว่างการหารือกับกัมพูชาในฐานะประธานอาเซียนปี 2565 เพื่อจัดสัมมนาระดับภูมิภาคในช่วงครึ่งหลังของปี 2565

○ ในขณะเดียวกัน ที่ประชุมรัฐมนตรีกลาโหมอาเซียน (ASEAN Defence Ministers' Meeting: ADMM) ครั้งที่ 13 เมื่อปี 2562 ที่ประเทศไทย ได้เห็นชอบเอกสารแนวความคิดว่าด้วยบทบาทของฝ่ายทหารอาเซียนในการสนับสนุนการบริหารจัดการชายแดน ซึ่งสะท้อนความร่วมมือและการประสานงานที่มีประสิทธิภาพระหว่างองค์กรเฉพาะสาขา

- ความร่วมมือในกรอบการแพทย์ทหาร

- ไทยให้ความสำคัญและมีบทบาทนำในด้านความร่วมมือด้านการแพทย์ทหารในภูมิภาคที่เป็นรูปธรรม สามารถปฏิบัติได้จริง มีประสิทธิภาพ และยั่งยืน ผ่านการดำเนินงานของศูนย์แพทย์ทหารอาเซียน (ASEAN Center of Military Medicine: ACMM) ซึ่งก่อตั้งขึ้นเมื่อปี 2559 ที่กรมแพทย์ทหารกระทรวงกลาโหมของไทย

- ศูนย์แพทย์ทหารอาเซียนยังมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมความร่วมมือเพื่อเตรียมความพร้อมในการรับมือกับการแพร่ระบาดของโควิด-19 นอกจากนี้ ไทยยังได้สนับสนุนห้องแยกผู้ป่วยความดันลบให้ประเทศเพื่อนบ้านผ่านศูนย์แพทย์ทหารอาเซียน เพื่อช่วยในการควบคุมการแพร่ระบาดของโควิด-19 ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อไทย รวมทั้งเป็นการแสดงบทบาทนำของไทยในอาเซียน

- ปัจจุบัน กระทรวงกลาโหมอยู่ระหว่างดำเนินการยกสถานะ ACMM ให้เป็นองค์การระหว่างประเทศ เพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงานของ ACMM และเจ้าหน้าที่

5. รายชื่อองค์กรระดับรัฐมนตรีอาเซียนเฉพาะสาขา (ASEAN Sectoral Ministerial Bodies) ภายใต้ประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน (Annex 1 ของกฎบัตรอาเซียน)

1. ASEAN Foreign Ministers Meeting (AMM)

- ASEAN Senior Officials Meeting (ASEAN SOM)
- ASEAN Network of Regulatory Bodies on Atomic Energy (ASEANTOM)

2. Commission of the Southeast Asia Nuclear Weapon- Free Zone (SEANWFZ Commission)

- Executive Committee of the SEANWFZ Commission

3. ASEAN Defence Ministers Meeting (ADMM)

- ASEAN Defence Senior Officials Meeting (ADSOM)
- ASEAN Center of Military Medicine (ACMM)

4. ASEAN Law Ministers Meeting (ALAWMM)

- ASEAN Senior Law Officials Meeting (ASLOM)

5. ASEAN Ministers/Attorneys-General Meeting of the Central Authorities on Mutual Legal Assistance in Criminal Matters (AMAG-MLAT)

- Senior Officials' Meeting of the Central Authorities on Mutual Legal Assistance in Criminal Matters (SOM-MLAT)

6. ASEAN Ministerial Meeting on Transnational Crime (AMMTC)

- Senior Officials Meeting on Transnational Crime (SOMTC)
- Directors-General of Immigration Departments and Heads of Consular Affairs Divisions of Ministries of Foreign Affairs Meeting (DGICM)

7. ASEAN Ministerial Meeting on Drug Matters (AMMD)

- o ASEAN Senior Officials on Drug Matters (ASOD)

8. ASEAN Regional Forum (ARF)

- o ASEAN Regional Forum Senior Officials Meeting (ARF SOM)

* * * * *

กรมอาเซียน
กองการเมืองและความมั่นคง
มิถุนายน 2565